

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук
Сотер Марії Вікторівни на дисертаційне дослідження

Бузовської Юлії Федорівни

**«Підготовка майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування
засобами інформаційно-комунікаційних технологій»,**

поданого на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних
наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Динамічне зростання обсягів міжнародної морської співпраці посилює попит на висококваліфікованих фахівців морської галузі, що у свою чергу вимагає осмислення ролі міжкультурного спілкування при підготовці конкурентоспроможних спеціалістів для сучасного глобалізованого морського ринку праці. Відтак, серед пріоритетних напрямів розвитку вищої морської освіти України чільне місце займає дослідження проблем, що безпосередньо пов'язані з підготовкою майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій. З огляду на це, дослідження Ю. Ф. Бузовської є актуальним і своєчасним.

Авторка обгрунтовано підсилює актуальність дослідження низкою виокремлених нею суперечностей, зокрема, між підвищенням вимог до рівня професіоналізму майбутніх судноводіїв як учасників міжкультурного спілкування і недостатньо розробленою методикою їхньої підготовки до цієї діяльності; між значущістю формування підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування та недостатньою актуалізацією цієї проблеми в сучасному освітньому просторі закладів вищої морської освіти; між необхідністю сучасного соціуму у кваліфікованих фахівцях судноводійського профілю і реальним станом підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування.

Дисертація виконана відповідно до наукової теми кафедри педагогіки
«Мультиплікативна парадигма професійного становлення фахівців»

(№ 0114U007157), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Тему дисертації затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 4 від 29 листопада 2012 року) й узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень у галузі педагогічних і психологічних наук при НАПН України (протокол № 2 від 26 лютого 2013 року).

Аналіз дисертації засвідчує, що авторкою чітко й коректно визначено науковий апарат дослідження. Він повністю відповідає вимогам до написання дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук і є достатнім для розв'язання поставлених здобувачем завдань: науково обґрунтувати зміст феномену «підготовка майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій»; уточнити поняття «міжкультурне спілкування», «підготовленість майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій»; визначити компоненти, критерії, показники та схарактеризувати рівні підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій; науково обґрунтувати педагогічні умови підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій; розробити й експериментально перевірити модель і методику підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Для обґрунтування основних положень дослідження Бузовською Ю. Ф. ретельно вивчено, проаналізовано та узагальнено значну кількість джерел, які налічують 229 найменувань (із них 42 іноземною мовою).

Наукова новизна і теоретичне значення здобутих результатів полягають передусім у тому, що авторкою вперше визначено поняття «підготовка майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами

інформаційно-комунікаційних технологій», виявлено й обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій; визначено структуру підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами ІКТ (мотиваційно-когнітивний, діяльнісно-креативний та особистісно-рефлексійний компоненти); виявлено критерії (настановно-змістовий, операційно-творчий та індивідуально-оцінний) із відповідними показниками, схарактеризовано рівні підготовленості майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами ІКТ (високий, задовільний, низький); розроблено і науково обґрунтовано модель підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами ІКТ із відповідними етапами (теоретико-інтеграційний, практико-зорієнтований, практико-конструктивний); уточнено сутність понять «міжкультурне спілкування», «підготовленість майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій».

Структура представленої дисертації науково виважена й логічно вибудована. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел до кожного розділу, додатків.

Практична значущість результатів дослідження Бузовської Ю. Ф. полягають у розробленні й упровадженні діагностувальної та експериментальної методик підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами ІКТ, елективного курсу «Міжкультурне спілкування майбутніх судноводіїв» із системою репродуктивних, інтерактивних та комунікативних вправ і завдань з використанням засобів ІКТ. Результати дослідження можуть бути застосовані в системі вищої морської освіти та післядипломної освіти для розроблення освітніх програм, методичних і навчальних посібників з підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами ІКТ, а також для широкого кола викладачів, аспірантів, курсантів, магістрантів та ін.

Визнаючи наукову та практичну значущість отриманих здобувачем результатів, відмічаємо, що матеріали дослідження впроваджено в освітній процес Національного університету «Одеська морська академія», Херсонської державної морської академії, Морехідного училища імені О. І. Маринеска Національного університету «Одеська морська академія», Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія», Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Логічну структурованість роботи забезпечують узагальнення та висновки, а також систематизація матеріалу у вигляді рисунків і таблиць. Наведена вище характеристика дисертації Ю. Ф. Бузовської дає підстави стверджувати про загальну позитивну оцінку представленої роботи та констатувати її значущість у прирощенні знань у галузі теорії та методики професійної освіти.

Викликає схвалення викладення основних положень та результатів дослідження, що забезпечується їх апробацією через виступи на науково-практичних конференціях різних рівнів, а також їх відображенням у достатній кількості публікацій автора: 13 одноосібних наукових праць, серед яких: 4 статті у фахових наукових виданнях України, 1 – у науковому періодичному зарубіжному виданні, 8 – апробаційного характеру.

Оцінюючи загалом позитивно дисертацію Ю. Ф. Бузовської, вважаємо за необхідне висловити низку зауважень та пропозицій:

1. У підрозділі 1.1. бажано було б більш детально охарактеризувати нормативно-правове забезпечення професійної підготовки майбутніх судноводіїв виокремлюючи міжнародні й національні вимоги до такої підготовки. Варто було б звернути увагу на такі міжнародні вимоги, як-от: Міжнародний Кодекс управління безпекою (Міжнародної морської організації), Конвенцію про працю в морському судноплаванні, Конвенцію про інспекцію умов праці та побут моряків № 178, Конвенцію про найм і

працевлаштування моряків № 179, Конвенцію про робочий час моряків і склад судового екіпажу № 180 (Міжнародної організації праці).

2. При виокремленні підходів для підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами ІКТ у підрозділі 2.2 бажано було б включити культурологічний підхід, який відіграє вагомий роль при підготовці фахівців морської галузі до повноцінної міжнародної взаємодії з представниками різних країн і культур у складі мультикультурних екіпажів.

3. Модель підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій (рис. 2.1, с. 160) була б інформативнішою, на наш погляд, якби авторка подала не лише форми і методи відповідно до виокремлених етапів підготовки (теоретико-інтеграційний, практико-зорієнтований, практико-конструктивний), але й засоби такої підготовки, які досить ґрунтовно представлені у підрозділі 1.2.

4. З метою кількісного та якісного аналізу результатів дослідження, перевірки достовірності ефективності реалізації педагогічних умов, впровадження моделі й методики підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами ІКТ, дисертанткою слушно використано непараметричний критерій χ^2 Пірсона, але доцільність застосування саме цього критерію не обґрунтовано.

5. На сторінках дисертаційного дослідження зустрічаються поодинокі мовностилістичні неточності, калька.

Водночас висловлені зауваження і пропозиції не є принциповими і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Ю. Ф. Бузовської. Робота виконана на достатньому науково-теоретичному і методологічному рівнях, містить різноплановий і ретельно опрацьований новий теоретичний і практичний матеріал.

Автореферат дисертаційного дослідження написаний відповідно до існуючих вимог і в цілому відповідає змісту та структурі дисертації, дає чітке уявлення про її специфічні особливості та отримані результати.

Правомірно зробити загальний висновок про те, що дисертаційне дослідження «Підготовка майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій» є завершеною науковою працею, яка за актуальністю, змістом, одержаними результатами, обсягом і оформленням відповідає чинним вимогам, а її авторка – Бузовська Юлія Федорівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін Первомайської філії
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

М. В. Сотер

Підпис офіційного опонента засвідчую.

Директор Первомайської філії
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
кандидат технічних наук, доцент

С. М. Доценко